

Något om

Posten i Råå

Häftet i den posthistoriska serien skrivs på ordbehandlare och tillverkas i ett litet antal exemplar (10-20 ex) på en bordskopiator. Det är fråga om ett rent hantverk. Sinsemellan kan exemplaren bli något olika och något skönhetsfel kan förekomma. Om det är fel på det häfte Du läser i nu, ber jag Dig skicka mig det för utbyte mot ett annat.

Förlagan tillverkad 1990

POSTHISTORISK SERIE 102

Det skulle gå sex decennier mellan den första framställningen om en poststation i Råå och önskemålens förverkligande. Mycket hann hända under mellantiden och akterna om postfrågan söder om Helsingborg har vuxit till stora luntor.

Den 1 december 1863 skrev tulluppsyningsmannen E O Leuktén ett brev till länsstyrelsen. Han samlade ett dussintal andra namnunderskrifter på brevet som bland annat berättade att

"enär i anseende till såväl den icke ringa befolkning som ock den tilltagande skeppsfarten här finnes, brevväxlingen är ganska stor. Då numera dagligen diligens passerar här förbi, torde det icke bliva förenat med någon kostnad för postverket, ifall en sådan station härstädes förlägges".

Knappt två år tidigare hade de första poststationerna börjat inrättas i Sverige, sedan regeringen bemyndigat poststyrelsen att

"å lämplige ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom speditjonskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition".

Länsstyrelsen torde ha varit medveten om att fiskeläget Råå knappast kunde anses svara särdeles väl mot den ovan citerade förutsättningen (mera avlägsna orter). Ändå tillstyrktes framställningen när den gick vidare till poststyrelsen den 15 december 1863.

Postmästare N A C von Björnmarck i Helsingborg fick ärendet på remiss och gjorde vad han kunde för att skjuta framställningen i sank. Atskilliga postmästare var emot tillkomsten av poststationer, bland annat därför att de kunde medföra bortfall av sportler som sedan lång tid kommit postmästarna till godo i form av olika slags provisioner. I fallet Råå rörde det sig om ett årsbelopp på 18 riksdaler som fiskeläget betalade för en postväska, utväxlad tre gånger i veckan med postkontoret i Helsingborg. von Björnmarck skrev bland annat:

"Jag har nu inkallat sjökaptenerna N F Möller, J F Göransson och L Olsson, som anses för huvudmän på platsen och begärt deras yttrande, därvid de medgävo att tullstationen är så avlägsen från vägen att poststationens förläggande dit icke kunde ifrågakomma. Förevisade vad skyldigheter en poststationsföreståndare hade att iakttaga, förklarade de, att det vid vägen icke finnes någon boende, som därtill vore lämplig".

Undertecknade, innevarare å fisklä-
get Råå vid Helsingborg, får härmed i dj-
paste ädmjukhet vända oss till Konungens
Befallningshafvande med den vördsamma an-
hållan, det Konungens Befallningshafvande
tänktes utverka hos Kongl. General-Poststyrel-
sen, att en poststation måtte vid Råå vara in-
rättad, enär, i anseende till få väl den icke ringa
befolkning som och den tilltagande spetsparten
här finnes, brefverlingen är ganska stor och
numera deligen dagligen passerar här förbi; torde
det icke bli för förenadt med någon kostnad för
postverket, ifall en sådan station härstades för-
lägges, alldenstund den lättade kommunikationen
faktligen skulle befordra en ännu lifligare
korrespondens, och alltså troligen de utgifter post-
verket skulle komma att vidkännas blifva den
igenom till fulla betäckta. Att denna förman
för vårt lilla samhälle skulle medföra den
största nytta, våga vi försäkra. Det torde of-
ven blifva lättare här än på flera andra stäl-
len inrätta en sådan station, då här finnes
en tullstation, vid hvilken är anställd en upp-

fyningsman, som förklarar sig beredd att
stå för nämnde expedition, ifall den åt honom
uppdrages.

Den osantämlighet för länet, som utmär-
ker vår värderade Lärostyrelse, gör oss för-
vissade, att denna vår anhållan upptages med väl-

vilja
Råå den 1 December 1863.

E. Leuckert
Fullgymningsman.

Helsingborg
P. K. Larsson

Vissa tekniska detaljer angående bokföring av postavgifter m m
bidrog till att von Björnmarck fick de tillkallade sjökaptenerna att
"avstå från ansökningens fullföljd". Med denna redovisning ansåg
poststyrelsen att frågan borde tills vidare kunna förfalla.

Flera följande framställningar blev avslagna, däribland en som
gjordes efter den ordinarie municipalstämman med Råå samhälle den
23 mars 1908. Då utsågs en kommitté med bokhandlaren N Pehrsson och
kaptenerna A P Sundin och J P Andersson. De skulle göra en utredning
och lägga fram ett förslag, som skulle redovisas till den följande
stämman i juni. De handlade emellertid litet självständigt och gjorde
redan den 11 april 1908 en framställning till poststyrelsen.

Förhållandena med postgången hade nu ändrats betydligt. Petitionä-
rerna redovisade "att postutväxlingen med samhället för närvarande
äger rum genom postanstalten vid Raus järnvägsstation, som ej är
belägen inom något egentligt stationssamhälle - där finnes nämligen
ej en enda affärslokal, ej heller någon folkmängd av betydelse.
Poststationen vid Raus torde utan olägenhet kunna indragas, om ett
postkontor i Råå i stället inrättades".

I det två foliosidor långa brevet framhölls också att ett postkontor i Råå "bleve till gagn ej allenast för alla dem, som nu hava sin post vid Raus järnvägsstation utan även för dem, som bo i det strax norr om Råå belägna Raus planterings municipalsamhälle med stor folkmängd och många fabriker, samt söder om Råå belägna byar, från vilka posten nu går över Helsingborg, Gantofta och Vallåkra postanstalter".

Postinspektionen i Malmö uppgav i sitt remissvar i samråd med postmästaren i Helsingborg att frågan enkelt kunde lösas genom att inrätta lantbrevbäring mellan Raus och Råå med två turer om dagen. Anbud för sådan hade infordrats; det lägsta avsåg 50 öre per tur.

Vid behandling av ärendet inom kommittén vid ett sammanträde den 1 november 1908 vidhölls begäran om en postanstalt i Råå samt önskemål om postutdelning inom municipalsamhället två gånger om dagen. Till denna tankegång anslöt sig också municipalstämman den 24 maj 1909. Tiden gick och när det i februari 1910 kom en ny framställning, fann postdirektör Olof Thormark i Malmö anledning att kommentera den på bl a följande sätt i sin missivskrivelse den 31 augusti till poststyrelsen, sedan han nämnt att han hade ställt några kompletterande frågor till kommitterade:

"Postdirektionen har oaktat tvenne påminnelser ej erhållit något svar. Vid besök å platsen har jag fått den uppfattningen, att samhället i dess helhet ej nu önskar någon ändring i bestående förhållanden".

Det skulle senare visa sig att postdirektionen var betydligt mera krass i bedömningen av behovet för samhället än postmästaren.

Poststyrelsen beslöt den 6 september 1910 "med hänsyn till vad i ärendet förekommit, förevarande framställning om inrättande av poststation inom Råå municipalsamhälle icke för närvarande böra bifallas".

Efter mindre än tre år kom municipalnämnden in med en skrivelse till postdirektionen i Malmö, vari framhölls att postutdelningen i Råå ägde rum genom postbud som antagits och avlönats av adressaterna. Nämnden anhöll att "postdirektionen ville ombesörja att postverket fortast möjligt övertog postutdelningen inom samhället".

På nytt kom i samband med den följande utredningen frågan upp om att flytta poststationen i Raus till Råå. Detta avstyrktes av kommunalnämnden men tillstyrktes av kommunalstämman i Raus den 17 november 1913, dock med en reservant. Postdirektionen ansåg sig inte kunna tillstyrka att poststationen i Raus flyttades till Råå.

Efter en ny remiss den 13 januari 1914 fick postdirektionen "närmare angiva de skäl, vilka föranlett postdirektören att avstyrka förslaget

om poststationens i Raus förflyttning till Råå". En utförlig motive-ring lämnades i svaret den 4 mars 1914. Där framhölls också att lädbrevbäring i främsta rummet borde anordnas genom postverket. Sammanfattningsvis ansåg postdirektören att skälen för avstyrkandet om flyttning av poststationen i Raus var att en sådan åtgärd skulle innebära försämring för korrespondenterna invid Raus utan egentlig fördel för korrespondenterna i Råå samt en fördyring av posttransporterna.

Ännu en remiss följde och den 14 augusti 1914 kom så ett beslut av poststyrelsen att postutdelning genom postverkets försorg skulle "från nästa september månads början äga rum en gång dagligen å en linje Raus poststation - Råå municipalsamhälle - Raus poststation.

Frågan om en poststation i Råå förföll därmed åter. Det skulle dröja ytterligare tio år innan önskemålen förverkligades. Den 11 augusti 1924 skrev företrädare för sju rederier, Handelsföreningen och Sjömansföreningen med flera till poststyrelsen och föreslog en poststation hos kapten John Pahlsson, där telefonstationen då var inrymd. Postdirektionen i Malmö ansåg i sitt remissvar, "att det icke skulle vara till någon egentlig fördel för orten med en poststation vid järnvägsstationen i Raus och en i Råå". Avståndet mellan järnvägsstationen och Pahlssons erbjudna lokal hade uppmätts till drygt 700 meter.

Efter närmare utredning av trafikens omfattning och frimärksförsäljningen vid poststationen i Raus hemställde postdirektionen att poststationen i Raus skulle dras in och ersättas med en postexpedition med samma namn. Det var här endast fråga om att höja status för den förenade post- och järnvägsstationen i Raus och skilja den från järnvägen så snart en lämplig lokal kunde skaffas.

Med detta nöjde sig inte poststyrelsen utan begärde i en återremiss utredning och "förnyat yttrande rörande inrättande av särskild poststation i Råå, jämte de förändringar av lädbrevbäringen, som skulle påkallas av en dylik poststations inrättande". Under den fortsatta utredningen uppstod en livlig debatt i pressen. Det antogs allmänt att Råå äntligen skulle få en poststation. Inte minst namnfrågan föranledde åtskillig diskussion. Postmästare Carl Henrik Wulff i Helsingborg skrev till postdirektionen några kommentarer till en artikel i Skånska Socialdemokraten den 16 februari 1925 och avslutade sitt brev med följande rader: "Det vill synas som om man toge för givet att poststationen skall komma till stånd och att det nu närmast gäller att giva densamma ett passande namn".

R Å Å

Några önskemål från Råå.

De postala förhållanden inom Råå lämna mycket övrigt att önska. Den lilla poststationen eller vad man skall kalla den för, är belägen lång väg från själva samhället uppe i Raus järnvägsstation i samband med järnvägsexpeditionen. Den är öppen en timma i taget ett par gånger om dagen, precis som på en liten obetydlig småländsk järnvägsstation. Råå är ett så pass stort och tätbefolkat samhälle, att det kan göra anspråk på att ett portkontor inrättas där, antingen självständigt eller, och kanske ännu bättre och rättare, som Helsingborg 4.

Lämpliga lokaler äro ej svåra att uppdriva. Med litet god vilja torde de otidsenliga postförhållandena lätt och utan alltför stora kostnader kunna lösas till allmänhetens belägenhet.

Oron för att poststationen i Raus skulle dras in ökade och ett stort antal av dem som anlidade den riktade i ett brev den 18 augusti 1925 "en enträgen hemställan till Kungliga Generalpoststyrelsen att under alla förhållanden få behålla poststationen vid Raus station". De tillade:

"Denna poststation har ägt bestånd i 60 år och att nu flytta den till det i utkanten av poststationsområdet belägna fiskläget vore för alla kring stationen boende och hela landsbygden en avsevärd försämring".

I postdirektionens förnyade yttrande till poststyrelsen den 22 december 1925 vidhölls det tidigare förslaget om en postexpedition i Råå med indragning av poststationen i Raus. Detta var inte riktigt i postmästare Wulffs smak och han skrev den 11 januari 1926 ett personligt brev till byråchefen Pramborg i poststyrelsen. Wulff ville låta sig informeras om hur långt ärendet hade avancerat och framhöll att han inte var helt överens med postdirektionen i Malmö. Han avslutade brevet med orden: "Ändamålet med detta brev är endast att framföra en hemställan att ärendet om inrättande av en poststation i Råå, med bibehållande av poststationen i Raus, måtte så snart lämpligen kan ske, upptagas till prövning och avgörande".

Nu lossnade det och den 1 mars 1926 skickade poststyrelsen sitt beslut till postmästaren i Helsingborg. Det följde postmästarens önskemål och var alltså en avvikelse från postdirektionens hemställan. Den förenade post- och järnvägsstationen i Raus fick vara kvar och posttransporter skulle "i erforderlig omfattning uppehållas mellan den nya poststationen och de postförande bantågen vid Raus järnvägsstation".

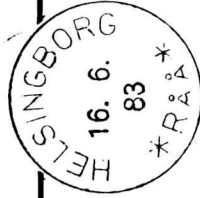
Atskilliga detaljer återstod att reda ut, men den 1 juni 1926 kunde poststationen i Råå öppnas med Alfred Magnusson som föreståndare. Han fyllde 50 år en månad efter tillträdet och var erfaren och van vid postgöröml. Sålunda hade han varit föreståndare för brevsamlingsstället Malmö 5 under tiden 1905-1918 och poststationsföreståndare i Teckomatorp 1918-1920. Under nära 20 år eller fram till den 1 september 1945 var han kvar som postchef i Råå. Därefter hölls tjänsten på vakans till dess poststationen statushöjdes till en sk postexpedition den 1 mars 1947.

Den 14 augusti 1967 öppnades en ny poststation vid Svanögatan inom Rydebäcksområdet i dåvarande Vallåkra kommun. Den fick namnet Råå 2, varför postexpeditionen i Råå fick suffixet 1. Man var nu inne i en period då Posten försökte minska antalet adressenheter och från den 3 november 1969 fick även den då 70 år gamla poststationen i Gantofta ändra namn. Den fick heta Råå 3.

Men kampen för färre adressenheter fortsatte trots att postnummer hade införts och den 18 juni 1973 började posten Råå 1 kallas Helsingborg 16, Råå 2 Helsingborg 17 och Råå 3 Helsingborg 18. Namnändringen skedde inte utan invändningar och Råå intresseförening reagerade genom att protestera hos poststyrelsen. Det hjälpte inte då men under generaldirektör Bertil Zachrissons ledning blev Posten mera liberal i namnfrågor. Hans efterträdare Ulf Dahlsten kunde plocka poäng hos hembygdsvänner genom att många postnamn återinfördes.

För Råå inträffade en omorganisation som bland annat medförde att

Ur SFT juni-juli 1983

Råå kommer igen

Den 16 juni 1973 användes för sista gången datumstämpeln RÅÅ. Nu tio år senare kommer ortnamnet igen i poststämpeln, men nu blir det i en sk tvåortstämpel Helsingborg-Råå.

När Råå togs bort ersattes den stämpeln med Helsingborg 16. Här — liksom på många andra platser i landet — ville inte befolkningen acceptera förhållandet och snart började bli aktiva medlemmar i Råå museiförening att arbeta för att åter införa ortnamnet i poststämpeln.

Det lyckades och det firas på 10-årsdagen nu den 16 juni. Blir det en liten utställning i postkontoret. Museiföreningen säljer förstadagsstämplade Råå-kort för 5 kr. De kan beställas via pg 64 48 36-9, Råå museiförening. På varje beställning tillkommer 3 kr i porto och exp avgift.

Råå, som från början hette Raus, är en av Sveriges äldsta poststationer utanför städerna.

Den öppnades 1867 och var under hela sin 100-åriga historia placerad i Raus stationsbyggnad på järnvägen

Helsingborg - Eslöv. Då SJ drog in järnvägsstationen 1966 lades även postkontoret ned.

Råå fick sitt postkontor 1926, placerat i "skeppsbyggmästare" I. E. Holms fastighet Rååvägen 28. Lokalen blev snart för liten — sorteringen skedde i postfamiljens sovrum enligt en inlagd från postmästaren 1930 — men inte förrän i mitten på 60-talet blev de nuvarande lokalerna på Rååvägen 19 färdiga.

1967 ändrades Råå-stämpeln till Råå I då Rydebäck fick egen station kallad Råå 2. År 1969 blev Gantofta Råå 3. År 1973 drogs så alla Råå-namnen in och blev nuvarande Helsingborg 16, Helsingborg 17 och Helsingborg 18.

Den 16 juni 1973 togs RÅÅ bort som poststämpel, men nu kommer den igen. På dagen tio år senare tas stämpeln RÅÅ-HELSINGBORG i bruk.

OBS!

Av misstag kom fel PT-kortbilaga med i SFT 1983:5. Vi beklagar och ber läsarna sortera sina PT-kortbilagor i rätt ordning. Bilagan i detta SFT-nummer ska alltså ligga före den i förra numret.

